

L'estatut de l'artista a Andorra: una mirada crítica

En les darreres dècades la situació econòmica i laboral dels artistes d'arreu d'Europa s'ha vist amenaçada per les recurrents crisis causades per la crisi econòmica de 2007, i la següent recessió que van reduir el poder adquisitiu de la societat en general. La pandèmia de la Covid-19 ha incidit especialment en aquest sector que n'ha patit les seqüeles en l'àmbit econòmic. Tant els confinaments com la popularització de plataformes per mantenir el contacte de manera virtual han digitalitzat la cultura fent que bona part de la indústria cultural en sortís afectada. Aquesta és la principal motivació que constata el govern de Pedro Sánchez en la seva actualització de l'estatut de l'artista segons queda recollida al BOE a través del decret llei 5/2022 del 22 de març de 2022.

La legislació andorrana, en canvi, mostra com la pròpia condició artística predisposa cap a la precarietat a causa de dos factors econòmics com són la temporalitat i la intermitència dels contractes laborals siguin per compte propi o alié. *"De manera uniforme, han sigut reconeguts, com a trets identitaris de la situació dels col·lectius artístics, la discontinuïtat i intermitència extraordinàries en la percepció efectiva dels ingressos resultants de l'exercici de la labor artística, així com el normalment baix nivell d'aquests ingressos"*¹.

Tenint en compte que el Parlament Europeu considera el sector artístic com un "escenari necessitat d'intervenció dels poders públics"² és l'hora que Andorra pugui gestionar i regular l'àmbit econòmic, fiscal i social dels seus artistes, o dels artistes que depenen del suport del Govern d'Andorra.

Tot i els esforços, la proposició de llei de l'Estatut de l'Artista del Principat d'Andorra presenta una sèrie de problemàtiques que s'estenen de l'àmbit econòmic cap a altres

¹ Butlletí del Consell General 94/2022 13 juliol 2022. Pàgina 5.

² Idem.

àmbits de caràcter polític, administratiu, ètic i cultural, posant de manifest una estructura que més enllà de la regularització de l'artista en busca la seva domesticació, incoant una proposta anticonstitucional.

Segons l'article 1 en el que es presenta l'objecte de la llei ja podem descobrir el principal problema que presenta l'Estatut de l'artista del Principat d'Andorra. Com ja s'ha mencionat anteriorment, la temporalitat i intermitència propies del treball artístic no es volen resoldre, sinó "compensar" és a dir, que s'accepta aquests dos condicionants com a intrínsecs a la labor artística pal·liant-los a través de la regularització d'avantatges sanitaris condicionats al registre per part de l'artista al Registre d'Artistes Professionals Acreditats del Principat d'Andorra. Per tant, la irònica sol·lució als problemes econòmics dels artistes resideix en els beneficis indirectes que suposa aquest registre voluntari. Més endavant parlarem sobre el contingut irònic d'aquesta afirmació.

Per tant, per poder delimitar l'àmbit d'acció d'aquesta llei requereix la definició d'artista que sota els efectes d'aquesta llei es reconeix sota tres accepcions reproduïdes a continuació:

- i) Professional que, com a element essencial en la seva vida, crea predominantment obres d'art i/o altres creacions d'entreteniment, enteses com a objectes únics elaborats emprant conceptes i tècniques creatives i/o artístiques, fent o no ús de la tecnologia, i amb una finalitat estètica i/o social;
- ii) Professional que, com a element essencial en la seva vida, representa, canta, llegeix, recita, o interpreta o executa de qualsevol altra manera obres i/o altres creacions de les referides a l'apartat i); i/o
- iii) Professional que aporta valor afegit essencial als actes de creació de les obres i/o altres creacions referides a l'apartat i) i als actes d'interpretació o execució referits a l'apartat ii), entès aquest valor afegit com la realització de prestacions professionals que constitueixen aportacions necessàries i en tot cas de caràcter creatiu i/o artístic per a la materialització i la posterior explotació de les obres, interpretacions o execucions³.

³ Idem. Pàgina 7.

Tot i que sota els estàndards legals es pugui aplicar els paràmetres per tal de demarcar aquelles persones susceptibles de beneficiar-se de la llei, cal problematitzar aquestes tres definicions per la seva forma i per la seva finalitat.

La primera definició tot i mostrar una major proximitat amb el procés creatiu, limita l'agència de l'artista en la seva vocació. És a dir, es fusiona l'artista amb el seu producte, l'un és conseqüència de l'altre i viceversa. Aquesta afirmació contraintuïtiva, no només confon l'artista amb la seva funció sinó que també en limita la seva forma a productes (que són mesurables i quantificables) deixant de banda expressions artístiques com la *performance* en un buit legal a causa del seu marcat caràcter experiencial. Per tant, la minimització de l'art (i segons aquesta llei, de l'artista) a l'artefacte amb una finalitat estètica o social representa una reducció de l'artista a la seva obra tangible, material i comercialitzable.

Seguint amb la primera definició, la definició d'aquests artefactes artístics com a "objectes únics" respon a una visió preindustrial de l'art en el qual només un original pot ser entès com a art en detriment de qualsevol altra còpia. En aquest sentit, les plaques metàl·liques per a un gravat serien més art que no pas les seves reproduccions de sèrie limitada. D'aquí en rau la principal problemàtica anunciada per Walter Benjamin a *La obra de arte en la era de su reproducibilidad técnica*. Però així i tot, el diàleg que aporta Benjamin entre quantitat i qualitat ens porta inevitablement al debat sobre la delimitació de l'art i l'artesanía, un debat que s'intenta cloure en aquesta primera definició d'artista a través d'aquests "objectes únics", ja que l'art mantindria el seu valor *aureàtic* com a original mentre que qualsevol reproducció o còpia en sèrie devaluaria aquest original, convertint-se així en peces d'artesanía "*mientras que lo auténtico conserva su autoridad plena en relación con la producción manual, por lo general tildada de falsificación, no ocurre lo mismo en relación con la reproducción técnica*"⁴.

Per acabar aquesta primera definició, cal mencionar l'equiparació de l'art amb l'entreteniment anunciada en aquest primer article. Aquesta inclusió dels creadors d'entreteniment dins la consideració d'artistes comporta també una greu contradicció qualitativa pel que fa a l'obra i la seva finalitat. Si bé podem identificar l'art com un missatge sensible per part d'una persona o objecte envers un espectador que l'interpel·la a través de la seva forma, estructura, missatge... veurem que el fet artístic pot requerir un esforç per part de l'espectador per significar en la seva subjectivitat el fet artístic. En canvi, l'entreteniment o l'oci parteixen de la divergència de l'aquí i ara i l'atenció de

⁴ BENJAMIN, W. *La obra de arte en la era de su reproducibilidad técnica*. La Moderna, 2017. Pàg 18-19.

l'espectador. És a dir, trasllada l'atenció en matèries fàcilment comprensibles. Segons l'opinió de Benjamin el cinema "*hace retroceder el valor de culto no solo por el hecho de poner al público en una posición valorativa, sino también porque esa actitud valorativa, una vez dentro de la sala de cine, no incluye la atención. El público es examinador, pero un examinador distraído*"⁵. Aquest entreteniment que es vol incloure, per tant, no coincidiria amb el que es vol definir com a artista, ja que tant en la seva forma com finalitat l'art i l'entreteniment disten de ser el mateix. En aquest sentit, es veu com una iniciativa en la qual s'hi voldria fer encabir a *youtubers* que encaixarien amb escriure els requisits del Registre d'Artistes Professionals Acreditats del Principat d'Andorra i que es beneficiarien d'aquest nou estatus i els beneficis sanitaris i fiscals que comporta.

Pel que fa a la segona definició d'artista, aquesta es fa extensiva no només a aquells creadors que ideen el producte artístic, sinó també als intèrprets i col·laboradors que permeten una diferència qualitativa pel que fa a la difusió del fet artístic canviant o adequant el seu canal de transmissió en tant que intèrprets.

Pel que fa a la tercera definició s'intenta encabir a gestors culturals i altres tècnics encarregats de l'explotació artística, dotant-los del concepte "artista" per la seva capacitat creativa o per la seva tasca de gestió o realització dins de l'àmbit artístic.

És a partir de l'article 3 sobre quines persones es poden beneficiar de les disposicions de la llei quan veiem la principal problemàtica que presenta aquesta proposta. A l'exposició dels requisits per poder ser reconegut com a artista hi consten tres elements problemàtics: la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista, l'activitat artística com a font principal dels ingressos i l'escisió de les activitats professionals complementàries de les activitats artístiques.

Pel que fa a la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista se'n parlarà una mica més endavant, però pel que fa als requisits econòmics i el seu origen requereix fer una parada per concebre l'errada que suposa aquest requisit.

Reclamar que un artista professional del segle XXI es dediqui únicament a la venda d'art per a la subsistència parteix d'una visió molt allunyada de la realitat dels artistes. Partint de la intencionalitat neoliberal que s'amaga darrere d'aquest requisit, l'artista contemporani a causa de la seva intermitència i temporalitat laboral no pot reunir els mínims per garantir poder inscriure's al Registre d'Artistes Professionals Acreditats del

⁵ Idem. Pàg 93.

Principat d'Andorra i assumir aconseguir-ho en un període de 5 anys és una temeritat, ja que depèn únicament de la subjectivitat, el gust i la sort, elements que són completament aliens al control de l'artista. Per tant, la ironia del Registre d'Artistes Professionals Acreditats del Principat d'Andorra mencionada anteriorment es mostra ara com a una via sense sortida on el risc individual que suposa reunir el 51% dels guanys anuals derivats de la venda de productes artístics permet obtenir el reconeixement com a artista. Aclarint encara més la situació, per pal·liar la precarietat de l'artista se li demana que s'esforci més artísticament per a guanyar el títol d'artista per tal d'aconseguir una cobertura sanitària extra o l'accés a ajudes econòmiques. Aquesta iniciativa, per tant, presenta serioses problemàtiques, no només pel que significa ser artista sinó també pel que significa l'art, com se l'interpreta i per les conseqüències que pot generar aquesta iniciativa.

En primera instància, el requisit de demanar que una majoria dels ingressos de l'artista provinguin de la seva activitat artística parteix d'una visió economicista de la realitat. Més enllà de qualsevol marc de significació de l'obra, l'Estatut de l'Artista busca un increment de vendes d'art que dinamitzin el mercat menystenint la qualitat de l'obra pel seu valor de canvi "*crear no és produir. És anar més enllà del que som, del que sabem, del que veiem. Crear és exposar-se. Crear és obrir els possibles. En aquest sentit, la creació depèn d'una confiança en allò comú. Aquesta confiança no passa necessàriament per pràctiques col·lectives, sovint depèn de riscos assumits en solitari. Però tota creació apel·la a un nosaltres encara no disponible i alhora existent*"⁶. Així mateix, la descripció quantitativa resultant d'aquest requisit ignora la dimensió qualitativa de l'obra i la profunditat del seu missatge així com de la seva transmissió.

Vinculat amb aquest mínim econòmic imposat pel requisit podem començar a intuir una de les conseqüències més importants: la devaluació qualitativa de l'obra. L'artista, cada cop amb més necessitat de vendre (per aconseguir el reconeixement com a artista) deixarà l'experimentació i el seu estil més personal per tal de generar una prospecció sobre el gust local i estandarditzar les seves produccions. Aquest estancament creatiu incentivat per la pròpia economització de l'art limitarà la quantitat d'artistes que puguin accedir a aquesta categoria socioeconòmica afavorint de manera injusta als artistes que no formin part d'una classe adinerada o benestant que pugui sustentar al mateix artista. És a dir, el requisit per a ser un artista registrat conté un germen discriminatori amb un

⁶ GARCÉS, M. *Un món comú*. Tigre de paper, 2022. Pàg 93-94.

prejudici cap a les classes amb poc poder adquisitiu. Per tant, aquest requisit persegueix una polarització dels gustos accentuant aquells artistes acreditats que s'associaran amb el bon gust d'aquells que no ho siguin. Fent que el considerat com a bon gust pugui ser comprat (curiosament per gent benestant, ja que són els principals compradors d'art) mentre la resta de les produccions artístiques seran relegades a produccions artesanals o vistes com a art menor o de mal gust "*Para que existan gustos es necesario que haya bienes clasificados de buen o de mal gusto, distinguidos o vulgares*"⁷.

Aquest prejudici no només es configura a través de les obres d'art *creades-per-a-ser-venudes* sinó que també generarà una hegemonia de la distinció simbòlica de les classes més benestants. Tal com descriu Pierre Bourdieu, la classe treballadora veurà com els seus referents artístics han estat relegats fora de l'espai oficial i la distinció de classes es començarà a accentuar també pels seus gustos i el seu estil de vida "*Las luchas por la apropiación de los bienes económicos o culturales son inseparablemente luchas simbólicas por la apropiación de esos signos distintivos que son los bienes o las prácticas enclasadadas o enclasantes, o por la conservación o la subversión de los principios de enclasmiento de esas propiedades distintivas*"⁸.

Per tant, convertint l'economia en l'eix principal a l'hora de considerar i legitimar un artista obtenim un desinterès generalitzat tant en l'artista com en el consumidor causat per aquest fetitxisme de l'obra d'art com a mercaderia "*todos los bienes seleccionados por el sistema espectacular constituyen asimismo sus armas para el refuerzo constante de las condiciones de aislamiento de las muchedumbres solitarias*"⁹. És a dir, l'espectador esdevé un client que gaudeix de la seva experiència a partir de la possessió de l'obra, "el fetitxisme" més enllà de qualsevol missatge, emoció o sensació que aquesta li pugui inspirar. Aquesta actitud només reforça i prescriu un gust cada cop més superficial envers l'art i la cultura, causat per la gestació del nou gust basat en la propietat de l'obra i no pas en el recolliment del "jo" i la seva exploració del fet artístic.

Aquesta recerca per crear una divisió entre els "bons artistes" i els "mals artistes" es veu accentuada per l'exclusió de les activitats professionals complementàries en el procés d'avaluació com a artista acreditat. Aquestes feines complementàries han estat fins ara els instruments econòmics que han dotat als artistes de la seva subsistència mentre

⁷ BOURDIEU, P. *Sociología y cultura*. Grijalbo. 1990. Pàg 181.

⁸ BOURDIEU, P. *La distinción*. Taurus, 2017. Pàg 292.

⁹ DEBORD, G. *La sociedad del espectáculo*. Pre-textos, 2015. Pàg 48.

desenvolupaven paral·lelament la seva carrera artística. Per tant, aquesta llei desincentiva la professió d'artista, relegant-la a la visió burgesa i idealitzada de l'artista que es manté a través dels rèdits d'una herència passada o a la visió estesa per *coachs* motivacionals del pensament positiu que promulguen que es pot aconseguir tot el que et proposis generant una autoexplotació per tal d'accedir a una categoria oficial (que aquesta llei tampoc aclareix que millori les condicions materials dels artistes, ni posa a la seva disposició cap programa, però dona cobertura de la CASS). Amb tot, ningú surt guanyant i qui més perd és l'art *"los gustos son producto de esta confluencia entre dos historias, una en estado objetivado y otra en estado incorporado, que quedan objetivamente acordadas. De esto proviene sin duda una de las dimensiones del milagro del encuentro con la obra del arte; descubrir una cosa a su gusto es descubrirse a si mismo, descubrir lo que uno quiere, lo que uno tenía que decir y no sabía cómo, y que, por consecuencia, uno no sabía"*¹⁰.

L'article 4 és sense dubte, l'element que més preocupa i que, de fet, eclipsa l'Estatut de l'Artista. La Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista és l'element legitimador de tota la llei, fent que la descripció d'artista i els possibles beneficiats hagin de passar per aquesta institució per tal de notar algun canvi. En tant que l'article més important i el més polèmic s'analitzarà punt per punt amb l'objectiu de destriar-ne els punts a favor i en contra de la seva necessitat.

El primer punt anuncia que la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista està adscrita al Ministeri de Cultura. Aquest punt ja ens adverteix d'una possible amenaça cap a la llibertat d'expressió o de conflicte d'interessos entre un artista i els membres d'aquesta comissió.

El segon punt posa de manifest la composició d'aquesta comissió accentuant la poca rellevància cultural de les obres, ja que seran vistes per la seva rendibilitat econòmica i principalment cada un dels membres verificarà la documentació referent a l'artista assegurant que compleix amb la normativa. Com a mostra addicional al segon punt, el cinquè reforça el caràcter restrictiu d'aquesta comissió permetent veu però no vot a qualsevol ingerència externa a la comissió. Per tant, el dogmatisme de la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista pot limitar l'accés a artistes que no siguin favorables al color polític del govern de torn.

¹⁰ BOURDIEU, P. *Sociología y cultura*. Grijalbo. 1990. Pàg 182.

El vuitè punt anuncia, a més a més, les funcions addicionals d'aquesta comissió on cal recalcar profusament l'apartat "a" en el que la comissió estableix una tutela sobre els artistes i pot proposar al Govern programes o formacions per al desenvolupament dels artistes. El punt "c" que permet "vigilar, controlar, inspeccionar i, si escau, sancionar als artistes professionals acreditats"¹¹.

En tant que organisme governamental no és difícil d'imaginar que apareguin conflictes entre la comissió i les candidatures d'artistes que busquen l'acreditació com a artista. Però hauríem de qüestionar des de l'ètica, la política i la cultura si és una bona decisió que sigui el mateix govern qui tingui capacitat de decidir quins són els seus artistes. Partint que es tracta d'una relació de poder asimètrica entre l'artista i qui l'ha de supervisar, els artistes en tant que éssers posicionats políticament podrien deixar de produir obres genuïnes amb l'objectiu d'agradar a la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista precisament perquè no volen ser jutjats ideològicament "*(el reseñismo constitucionalista) Busca el consenso y huye del conflicto. Entiende los premios como checks and balances del mercado. Quiere refrendar sus opiniones en el sentir popular. He ahí su prudencia*"¹².

En tot cas, la burocratització i racionalització de l'art a través d'aquest organisme governamental ens porta a pensar que no hi ha essencialment cap artista o obra que sigui millor que cap altra independentment del talent, la formació o el treball, devaluant consegüentment l'art produït pels artistes "*El denominador común <cultura> contiene ya virtualmente la captación, la catalogación y clasificación que entregan a la cultura en manos de la administración. Solo la subsunción industrializada, radical y consecuente, es del todo adecuada a este concepto de cultura*"¹³. Per tant, seria prudent no deixar el control electiu i les garanties per nomenar artistes en mans de l'administració o d'un òrgan de govern per tal de mantenir un dinamisme cultural que no encaselli els artistes a la gàbia metàl·lica de la racionalització tal com va descriure Max Webber.

La petrificació d'aquest talent o dinamisme es veu principalment a l'apartat "a" del punt 8 on la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista on s'anuncia que aquesta comissió pot vetllar pel desenvolupament dels artistes. Ja sigui amb la intenció paternalista de saber què és el millor per ells o per intentar prescriure com hauria de ser o

¹¹ Butlletí del Consell General 94/2022 13 juliol 2022. Pàgina 10.

¹² CASTRO, E. *Otro palo al agua: textos de crítica cultural*. Roneo, 2021. Pàg 265.

¹³ ADORNO, T & HORKHEIMER, M. *Dialéctica de la ilustración*. Trotta, 2016 Pàg 171.

què haurien de representar els artistes per tal d'incrementar les vendes; l'art produït sota aquesta política es converteix en pura propaganda ideològica, deixant la llibertat creativa de l'artista fora d'escena. Fent de la seva obra un simulacre de què hauria pogut ser. Per tant, també caldria deixar que els artistes es desenvolupin sense interferències amb l'objectiu que en el seu procés creatiu es contestin de manera orgànica els límits artístics, fent que progressivament la societat andorrana dialogui amb les noves idees estètiques i artístiques *"si no existe contradicción entre el arte por el arte y el arte político es tal vez porque la contradicción está alojada más profundamente, en el corazón mismo de la experiencia y la educación estéticas"*¹⁴.

L'apartat "c" de l'article 4 és sens dubte l'element que genera més desconfiança i recel respecte a la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista. Sota aquesta normativa es pot "vigilar, controlar, inspeccionar, i si escau, sancionar". S'entén, per tant, que aquest òrgan administratiu no només és l'element legitimador de qui és un "artista" sinó que n'imposa el seu règim ideològic a través de la supervisió, no només de la documentació i l'indici econòmic a superar, sinó també del contingut de l'obra. Aquest fet, precisament és contrari a l'estatut europeu de l'artista, en el que es demana als estats membres que es defensi la llibertat artística i en cas contrari la UE podria emprendre accions contra el país que no respecti aquest punt¹⁵.

Lentament, aquesta vigilància sobre els artistes en configurarà l'art i passarà factura al seu estat psicològic i emocional, ja que es veuran a ells mateixos com a únics responsables de la seva situació com a artistes, causat precisament per aquestes sancions que podrien ser arbitràries, polítiques o simplement injustes *"De ahí el efecto mayor del Panóptico: inducir en el detenido un estado consciente y permanente de visibilidad que garantiza el funcionamiento automático del poder. Hacer que la vigilancia sea permanente en sus efectos, incluso si es discontinua en su acción. Que la perfección del poder tienda a volver inútil la actualidad de su ejercicio"*¹⁶. Per tant, el foment del control, la vigilància i les sancions promouran la consciència constant de la necessitat de

¹⁴ RANCIÈRE, J. *El malestar en la estética*. Clave intelectual, 2012. Pàg 46.

¹⁵ PARLAMENT EUROPEU, Estatut Europeu de l'artista pour protéger les artistes et les travailleurs de monde culturel, 27-9-21. Vist el 25-9-2022.
<https://www.europarl.europa.eu/news/fr/press-room/20210923IPR13402/statut-europeen-de-l-artiste-pour-protoger-artistes-et-travailleurs-culturels>

¹⁶ FOUCAULT, M. *Vigilar y castigar*. Siglo veintiuno, 2022. Pàg 233.

produir i actuar d'acord amb les directrius que promou la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista.

En el mateix sentit, aquest apartat confirma el caràcter disciplinari a través del reconeixement de l'estatus i els seus beneficis socioeconòmics derivats. Si el mateix òrgan decideix sobre aquest estatus i té la potestat d'atribuir-lo i de negar-lo d'acord amb criteris més o menys objectius, l'òrgan es converteix en una estructura disciplinària que exerceix el seu poder envers els seus integrants posant en dubte l'autonomia creativa de l'artista. Aquest atac cap a la llibertat d'expressió es fa palès sobretot amb els articles 15 i 16 on s'exposen les sancions econòmiques i d'exclusió del Registre d'Artistes Professionals Acreditats del Principat d'Andorra. Mentre l'article 16 contempla la "negligència o intencionalitat", els "danys i perjudicis produïts a tercers o a la imatge del Principat d'Andorra". Partint del fet que com a subjectes tenim un coneixement situat, tal com va teoritzar Donna Haraway, l'ésser humà és inevitablement polític. Per tant, la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista privilegiarà l'art no polititzat i els artistes evitaran aquest tipus de produccions. Aquest tipus de censura subliminal no només contradiu l'article 12 de la Constitució d'Andorra a causa de la censura a la qual es veuran exposats els artistes *"Es reconeixen les llibertats d'expressió, de comunicació i d'informació. La llei regularà el dret de rèplica, el dret de rectificació i el secret professional. Queda prohibida la censura prèvia o qualsevol altre mitjà de control ideològic per part dels poders públics"*¹⁷ si no que també establirà èticament quin és el bon art, un art allunyat de la política i que coincideixi ideològicament amb les produccions estètiques de la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista. *"Más allá de un mero disfrute, los medios de entretenimiento moral cumplen de forma sutil una función social que no debe menospreciarse. Estabilizan y vuelven habitual el orden moral. hacen que, por así decirlo, este orden se convierta en algo habitual, es decir, que se convierta en inclinaciones. Hacen que la norma moral sea asimilada"*¹⁸.

A l'article 6 es reitera aquesta capacitat de la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista per poder vigilar als artistes d'acord amb la documentació i requisits que han de complir per tal de ser artistes acreditats.

¹⁷ Article 12 Constitució d'Andorra, 1993.

¹⁸ HAN, B. *Buen entretenimiento*. Herder, 2018 Pàg 85.

Pel que fa a la resta d'articles del Títol I acaben de configurar el funcionament i modalitats de càstigs i prescripcions, de manera que no s'analitzaran en profunditat.

Observant, en canvi, el Títol II i el Títol III es poden veure les reformes i actualitzacions a la legislació que també trobem al decret llei 5/2022 de la legislació espanyola, relativa a l'estatut de l'artista per tal de regular-ne l'activitat i refermant la seva posició post-pandèmia. "*promover la estabilidad del empleo y la limitación de un uso abusivo, injustificado y desproporcionado de la contratación temporal*"¹⁹. En la mateixa direcció, la legislació francesa també estipula aquest estatut, n'actualitza les seves condicions i fent que l'artista hagi d'assumir la regularització dels seus guanys tant a efecte fiscals com de seguretat social (URSSAF). De manera que la condició d'artista està més vinculada a través de *La Maison des Artistes* que serveix a tall de registre i que dona comptes als diferents àmbits que es volen regular (fiscals, sanitaris i econòmics).

Cal remarcar que essencialment la creació del Registre d'Artistes Professionals Acreditats del Principat d'Andorra sota la supervisió de la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista és l'element central d'aquesta llei més enllà de l'estatut de l'artista. Per tant, la llei obeeix a un exercici de domini del sector creatiu i artístic d'Andorra a través de la centralització i aglutinació del seu rol administratiu davant de les noves necessitats de regulació fiscals.

Per als artistes locals aquest organisme no legitima la condició d'artista que es veuran exclosos davant d'una iniciativa que busca elititzar l'art i generarà una fractura entre aquells artistes que siguin acreditats i aquells que no ho siguin. Per aquest motiu la regularització i millora de les condicions materials dels artistes d'Andorra continua essent una necessitat que no requereix una iniciativa com la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista, que és més pròpia del segle XIX i que ja va demostrar ser poc profitosa. Parlem evidentment de l'art acadèmic del Salon de Paris i l'art més trencador del Salon des Refusés. Per tant, serà qüestió de temps que a la Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista li sorgeixi una estructura popular paral·lela que no només posi en dubte la legitimació dels artistes acreditats, sinó que només caldrà l'èxit d'una obra a l'exterior del país per part d'un artista no acreditat per posar en dubte aquest organisme i la seva autoritat artística.

¹⁹ BOE. Real decreto-ley 5/2022. Gobierno de España, 2022 Pàg 5.

Per aquest motiu cal reiterar el caràcter innecessari d'aquesta Comissió i per aquest motiu es demana la supressió dels articles 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 30, 31, 32 i la disposició final tercera d'aquesta llei.

Per tal de solucionar aquest buit legal que deixa la a Comissió Andorrana de Seguiment de l'Estatut de l'Artista, s'hauria d'optar per un sistema descentralitzat o independent de qualsevol organisme governamental. Seguint l'exemple francès de la *Maison des Artistes*, seria interessant la creació d'una associació d'artistes que reuneixi a tots els artistes d'Andorra i que guiés individualment en la tramitació de cada un dels aspectes que vol regular la llei sigui de la CASS o del seu règim fiscal. Fent participar el teixit associatiu del país es fomentaria no només un major acord entre artistes i Govern, sinó també una regularització de les seves produccions i espectacles o shows juntament amb una major resposta i participació ciutadana mitjançant les sinergies produïdes per aquesta associació.

Per tal de completar aquest procés participatiu i col·lectiu seria també necessària la creació d'una plataforma web amb l'objectiu que els artistes puguin tenir un perfil públic així com algun "portfolio" i un apartat administratiu perquè puguin gestionar i regularitzar cada una de les seves produccions artístiques. Així els artistes, tot i no ser fàbriques d'art no només poden dedicar-se a altres activitats complementàries que els pot permetre el distanciament de l'activitat productiva per centrar-se en la fase creativa que els permet el recolliment i la reflexió, buscant un art que no se centri en la decoració o el fetitxisme de l'obra, sinó que reflecteixi els espais buits on encara hi ha una veu per manifestar-se.

*"Habrá que resistir a la disolución programada de la enseñanza, de la investigación científica, de los clásicos y de los bienes culturales. Porque sabotear la cultura y la enseñanza significa sabotear el futuro de la humanidad"*²⁰.

Didac Tomàs Invernón
25 de setembre de 2022

²⁰ ORDINE, N. *La utilidad de lo inútil*. Acantilado, 2020. Pàg 111.